

Research Article

Dor: 20.1001.1.25385968.1401.17.4.6.2

Analysis of Urban Viability in Isfahan Metropolis with Emphasis on Socio-Cultural Indicators

Amir Zahedi Yeganeh¹, Majid Shams^{2*} & Ahmad Khademolhoseyni³

1. Ph.D Student, Geography & Urban Planning, Malayer Branch, Islamic Azad University, Malayer, Iran

2. Professor Department of Geography & Urban Planning, Malayer Branch, Islamic Azad University, Malayer, Iran

3. Associate Professor, Department of Geography, Najafabad Branch, Islamic Azad University, Najafabad, Iran

* Corresponding author: Email: fazelman362@yahoo.com

Receive Date: 26 December 2020

Accept Date: 11 April 2021

ABSTRACT

Introduction: The city of Isfahan, as the third metropolis of Iran, due to its size and also the presence of 15 urban areas in it, with social and cultural differences in its different areas, therefore, a detailed analysis and investigation of these conditions from the point of view of livability is necessary.

Research aim: The purpose of this research is to investigate the 15 districts of Isfahan in terms of social and cultural livability indicators and the differences between these districts.

Methodology: The research method of the current research is descriptive-survey and practical in terms of purpose. Both library and field methods have been used to collect information. By using the Delphi method, it has been determined the appropriate indicators for the investigated range. In this research, to analyze data from sample t-tests, one-way analysis of variance and analysis of variance with repeated measurements were performed in SPSS software. The statistical population is the residents of 15 districts of Isfahan city, the total population of Isfahan city is equal to 1972662 people, which was estimated as 682 based on Cochran's formula.

Studied Areas: The geographical scope of this research is the 15 districts of Isfahan city.

Results: The results of analysis of variance test with repeated measurements to measure the differences, proves the significance of the difference between the response means of these indicators in the 15 districts of Isfahan (Sig <0.05). Therefore, with 95% confidence, the indicators have a significant difference. The results of ANOVA analysis test to measure the socio-cultural viability dimension prove the significance of the difference between the response means of this component in the studied samples (Sig <0.05). Therefore, with 95% confidence in the socio-cultural viability dimension in the study areas, there is a significant difference. As a result, Tukey post hoc tests were used to determine the mean of which of the variables' response levels, and the results were given in the table below. As a result of this test, it can be stated that there is no significant difference between the average socio-cultural viability dimension of each group, while there is a significant difference between the average socio-cultural viability dimension between different groups (Sig <0.05). Also, according to the average socio-cultural viability dimension, region 9 had the lowest average in this criterion and region 1 had the highest average and had a high difference compared to other regions.

Conclusion: the main purpose of this study was to measure and evaluate socio-cultural viability in 15 districts of Isfahan. According to the results obtained from the perspective of residents of 15 districts of Isfahan, socio-cultural viability in Isfahan is below average contract. The score obtained from the one-sample t-test with the number 3 as the average is equal to 2.75. Among the 5 indicators studied in socio-cultural viability, the highest average was the index of trust in the police with an average of 3.15 and then the index of the level of security felt with an average of 3.02. Among the regions, the highest average in terms of socio-cultural viability was with an average of 3.31 in region one and the rest of the regions were below average.

KEYWORDS: Urban Viability, Socio-Cultural Indicators, 15 Areas of Isfahan Metropolis

فصلنامه علمی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ۱۷، شماره ۴ (پیاپی ۶۱)، زمستان ۱۴۰۱
شاپای چاپی ۰۹۶۸-۰۵۳۵ شاپای الکترونیکی ۰۹۵۵X-۲۵۳۸
<http://jshsp.iaurasht.ac.ir>
صص. ۹۴۶-۹۳۳

Dor: 20.1001.1.25385968.1401.17.4.6.2

مقاله پژوهشی

تحلیل زیست‌پذیری شهری در کلان‌شهر اصفهان با تأکید بر شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی

امیر زاهدی یگانه^۱، مجید شمس^{۲*} و احمد خادم‌الحسینی^۳

۱. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران
۲. استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران
۳. دانشیار گروه جغرافیا، واحد نجف‌آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، نجف‌آباد، ایران

* نویسنده مسئول: Email: fazelman362@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۰۶ دی ۱۳۹۸
تاریخ پذیرش: ۲۳ فروردین ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه: شهر اصفهان به عنوان سومین کلان‌شهر ایران با توجه به وسعت و همچنین وجود ۱۵ منطقه شهری در آن که با تفاوت‌های اجتماعی و فرهنگی در مناطق مختلف آن وجود دارد لذا تحلیل و بررسی دقیق این شرایط از دیدگاه زیست‌پذیری ضروری می‌باشد.

هدف: هدف این پژوهش، بررسی مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان از لحاظ شاخص‌های زیست‌پذیری اجتماعی و فرهنگی و تفاوت این مناطق می‌باشد.

روش‌شناسی تحقیق: روش تحقیق پژوهش حاضر توصیفی - پیمایشی و از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. برای گردآوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. با استفاده از روش دلفی به تعیین شاخص‌های متناسب با محدوده مورد بررسی پرداخته شده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر در نرم‌افزار SPSS صورت پذیرفت. جامعه آماری ساکنین مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان می‌باشد که جمع کل جمعیت شهر اصفهان برابر با ۱۹۷۲۶۶۲ نفر می‌باشد که براساس فرمول کوکران ۶۸۲ برآورد گردید.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمرو جغرافیایی این پژوهش، مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان می‌باشد.

یافته‌ها: نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر جهت سنجش تفاوت‌ها، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این شاخص‌ها را در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میزان شاخص‌ها، دارای اختلاف معناداری است. نتایج آزمون تحلیل ANOVA جهت سنجش بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این مولفه را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$). بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. در نتیجه برای تعیین اینکه بین میانگین کدام یک از سطوح پاسخدهی متغیر، اختلاف معنادار وجود دارد از آزمون‌های تعقیبی Tukey استفاده شد و نتایج آن در جدول زیر آورده شد. در نتیجه‌ی این آزمون می‌توان بیان کرد که بین میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی هر گروه اختلاف معناداری وجود ندارد در حال اینکه بین میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی بین گروه‌های مختلف تفاوت معناداری وجود دارد ($Sig < 0/05$). همچنین با توجه به میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، منطقه ۹ کمترین میانگین در این معیار را داشته و منطقه ۱ دارای بالاترین میانگین بوده است و تفاوت بالایی نسبت به دیگر مناطق دارد.

نتایج: اهتمام اساسی این تحقیق سنجش و ارزیابی زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان بوده است با توجه به نتایج به دست آمده از دیدگاه ساکنان مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان، زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در شهر اصفهان پایین‌تر از حد متوسط قرار دارد. امتیاز به دست آمده از آزمون t تک نمونه‌ای با در نظر گرفتن عدد ۳ به عنوان حد متوسط، برابر با ۲/۷۵ به دست آمده است. در بین ۵ شاخص مورد بررسی در زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، بالاترین میانگین را شاخص اعتماد به پلیس با میانگین ۳/۱۵ و بعد از آن شاخص میزان امنیت حس شده با میانگین ۳/۰۲ بوده است. در بین مناطق نیز بالاترین میانگین را از لحاظ زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی با میانگین ۳/۳۱ منطقه یک بوده است و بقیه مناطق زیر میانگین بوده‌اند.

کلیدواژه‌ها: زیست‌پذیری شهری، شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی، مناطق ۱۵ گانه کلان‌شهر اصفهان

مقدمه

در جهان امروز، شهرها به مکان اصلی سکونت و فعالیت و شهرنشینی به شیوه برتر زندگی تبدیل شده است. شهرنشینی به عنوان پدیده‌ای که در اثر تداخل جنبه‌های مختلف و ضروری زندگی مدرن، از عوامل مهم تأثیرگذار بر سلامت فردی - اجتماعی شهروندان و مظهر شبکه‌ای از روابط پیچیده اجتماعی شده است، بستر و شکل‌دهنده بسیاری از چالش‌های اساسی در زندگی شهروندان نیز می‌باشد (Bazvandy & Shahbazi, 2014:34). رونالد جانستون، جغرافی‌دان سرشناس انگلیسی در ارتباط با رابطه متقابل انسان و محیط این نظر را دارد که در زمان ما هدف بسیاری از جغرافی‌دانان این است که در سراسر جهان با حذف نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی، همه خانواده‌ها بتوانند به شغل دائمی، مسکن سالم، بهداشت و درمان، آموزش و امنیت و به طور کلی به حد رضایت بخشی از کیفیت زندگی دست یابند (Haji Nejjad et al., 2011: 129)؛ لذا با توجه به برخی مشکلات و شرایط نامناسب زندگی به ویژه در شهرها، امروزه رویکردهای گوناگونی در جهان مطرح و به کار گرفته شده‌اند که از جمله می‌توان به زیست‌پذیری شهری اشاره کرد. امروزه عوامل متعددی در زیست‌پذیری یک مکان تأثیر دارند که از جمله آنها می‌توان به حضور مردم، اختلاط کاربری، مسکن، ایمنی و امنیت، حس تعلق، کارایی و پاکیزگی محیطی و غیره اشاره کرد (Khashtoo & Saeedi, 2010: 65). سلامت شهر در گرو داشتن محیط سالم و بسترهای مناسب اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، زیست‌محیطی، زیباشناختی و کالبدی، آموزشی و علمی، سیاسی، روان‌شناختی و بهداشتی، ورزشی و تفریحی و غیره است که شهروندان پایه، اساس و سرمایه اصلی این شهر را تشکیل می‌دهند (Ziyari & Janbabanjad, 2012: 50). بسیاری از پژوهشگران معتقدند زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی بر نقش آن در اقتصاد و توسعه شهری تأکید می‌کند و با استفاده از این معیار حتی می‌توان پتانسیل‌های ناشناخته شهری دچار رکود را شناسایی کرد و تصویر جدیدی از آنها ارائه داد (Voicu & Dragomir, 2016:7). باید گفت فرهنگ و اجتماع به زمینه‌ای با کارکردهای متعدد تبدیل شده است که باید دولت‌های محلی از آن استفاده کنند و در جهت بهبود شرایط ساکنین به کار گیرند (Stanborough, 2011:97). معیارهای زیادی برای ارزیابی روند فرهنگی و اجتماعی شهرها وجود دارد اما به معیار زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی به منزله روشی جامع که از روش‌های جدید ارزیابی است باید به طور ویژه توجه بشود (Lee, 2014:12).

شهر اصفهان به عنوان سومین کلان‌شهر ایران با توجه به وسعت و همچنین وجود ۱۵ منطقه شهری در آن که با تفاوت‌های اجتماعی و فرهنگی در مناطق مختلف آن وجود دارد لذا تحلیل و بررسی دقیق این شرایط از دیدگاه زیست‌پذیری ضروری می‌باشد. در ارتباط با ابعاد زیست‌پذیری برخی مطالعات در شهرهای مختلف انجام شده است که این مهم در شهر اصفهان اختصاصی در رابطه شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی تاکنون انجام نشده است به ویژه اینکه نیاز است مجموع شاخص‌های تأثیرگذار در بعد اجتماعی - فرهنگی زیست‌پذیری با هم بررسی و نتایج آن مشخص گردد. در این پژوهش تلاش شده است با توجه به اهمیت بسیار بالای شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی این شاخص‌ها در مناطق ۱۵ گانه شهرداری کلان‌شهر اصفهان بررسی گردد. به عبارت دیگر این پژوهش در پاسخگویی به سؤالات زیر است: آیا هر یک از مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان به طور برابری از شاخص‌های زیست‌پذیری شهری برخوردار هستند؟ کدامیک از مناطق شهر اصفهان از نظر زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی وضعیت بهتری نسبت به دیگر مناطق شهری دارد؟

جایگاه اولیه شکل‌گیری مطالعات زیست‌محیطی، مؤسسه تکنولوژی ماساچوست و پس از آن دانشگاه کالیفرنیا در برکلی بود که هر دو برای مدت‌های طولانی از مراکز مهم تمرکز بر مطالعات زیست‌پذیری به شمار می‌آمدند. کارهای کوین لینچ در MIT ابتدا برای شناخت اجزاء شهر خاطره‌انگیز و بعدها بر معرفی مجموعه‌ای از ابعاد کارایی شهری - سرزندگی، دسترسی، نظارت و عدالت را می‌توان از پیشروترین اقدامات صورت گرفته در این رویکرد دانست (Lynch, 1961, 1981). زیست‌پذیری شامل احیا و برنامه‌ریزی شهر یا مراکز شهری به عنوان محلی برای "زندگی، کار و بازی" در محیطی است که با حضور یا پشتیبانی زیرساخت‌های خوب، امکانات و خدمات عمومی، حمل‌ونقل متنوع و در دسترس، مسکن مقرون به صرفه، تنوع فرصت‌های شغلی و ساختمان‌ها و محیط طبیعی دلپذیر برای تجربه کیفیت زندگی توسط جوامع محلی یا بازدیدکنندگان به میزان یکسان، مطرح شده است (Wong, 2018: 3). اصطلاح زیست‌پذیری اشاره به درجه تأمین ملزومات یک جامعه بر مبنای نیازها و ظرفیت‌های افراد آن جامعه دارد. یک جامعه غیرزیست‌پذیر به نیازهای افراد آن بی‌اعتناست و به خواسته‌های آنها احترام نمی‌گذارد (Veenhoven, 1995:12). زیست‌پذیری اشاره به کیفیت زیست‌محیطی و اجتماعی یک ناحیه دارد که به وسیله ساکنان، شاغلان و بازدیدکنندگان آن ناحیه مورد ادراک قرار می‌گیرد (www.vtppi.org, 2004). زیست‌پذیری اشاره به فرصت‌هایی دارد که برای همه اجتماعات محلی با اندازه‌های مختلف

وجود دارد و آنها را تبدیل به مکان‌های بهتری برای کار، زندگی و رشد خانواده می‌نماید (National association of regional councils, 2010: 1). در زمینه زیست‌پذیری تعاریف متعددی برای آن ارائه شده است و بیشتر محققین آن را مفهومی دشوار برای تعریف و اندازه‌گیری، اما در عین حال همچون چتری که معانی متفاوتی را پوشش می‌دهد، بیان کردند (Leby & Hashim, 2010: 71). این گوناگونی آراء طبیعی به نظر می‌رسد، زیرا محققان دارای رشته‌های تخصصی متفاوت هستند. زیست‌پذیری در رشته‌های مختلف مانند محیط‌زیست، جغرافیا، جامعه‌شناسی، معماری و برنامه‌ریزی شهری مورد استفاده قرار می‌گیرد. زیست‌پذیری شهری ضمن توجه به کاربری ترکیبی به عنوان یک اصل اساسی، با تأکید بر مفاهیم سرزندگی، حس تعلق به مکان، کیفیت زندگی و به طور کلی تأکید بر بعد انسانی به طور ذاتی با افزایش شور و هیجان و بهبود کیفیت زندگی عجین شده است (Shaharudin et al., 2008: 2). در یک تعریف ساده زیست‌پذیری را می‌توان ویژگی‌های محیط شهری که آن را مکانی جذاب برای زندگی می‌کند، دانست (Lau et al., 2010: 71). واژه زیست‌پذیری را اداره ملی هنر آمریکا به منظور دستیابی به ایده‌های برنامه‌ریزی شهری مدنظر قرار داد و بعدها، مراکز و سازمان‌های تحقیقاتی دیگر این واژه را به کار گرفتند (Soleymani et al., 2016: 30). زیست‌پذیری، یک مفهوم کلی است که با تعدادی از مفاهیم و اصطلاحات دیگر مانند پایداری، کیفیت زندگی و اجتماعات سالم در ارتباط است (Norris & Pittman, 2000: 12). زیست‌پذیری به خدمات و امکانات جامعه اشاره می‌کند، در حالی که کیفیت زندگی به اینکه چگونه این امکانات تجربه انسان را شکل می‌دهند و به انسان نفع می‌رسانند، اشاره می‌کند (Vanzerr & Seskin, 2011: 3-4). تاکنون تعاریف متعددی در سراسر جهان در زمینه زیست‌پذیری انجام گرفته است که در ادامه، به برخی از آنها در جدول (۱) اشاره می‌شود.

جدول ۱. تعاریف مختلف ارائه شده در رابطه با زیست‌پذیری شهری

بیان‌کننده	سال	تعریف
Ahmed	۲۰۱۹	معنای اصلی زیست‌پذیری، شرایطی را در محلات توصیف می‌کند که ساکنان نسبتاً عاری از مزاحمت‌ها هستند.
فرهنگ لغت میریام وبستر	۲۰۱۶	زیست‌پذیری به معنای مکان مناسب برای زندگی بشر آمده است.
Policy Institute AARP Public	۲۰۱۳	اجتماع زیست‌پذیر، اجتماعی است که در آن هر یک از شهروندان، در همه سنین، قادر به مستقل ماندن و لذت بردن از کیفیت زندگی بالایی هستند. مفهوم اجتماع زیست‌پذیر توجه را به روش‌هایی جلب می‌کند که زیرساخت‌های جسمانی، اجتماعی و اقتصادی شهرها و شهرک‌ها می‌تواند به توانایی ساکنین مسن برای ماندن در منازل و اجتماع خودشان کمک کنند یا از آن جلوگیری کند.
گروه حمل‌ونقل ایالات متحده آمریکا	۲۰۱۰	سرمایه‌گذاری در حمل‌ونقل، خدمات و مسکن به نحوی که دسترسی مناسب و کافی به آن‌ها از طریق گزینه‌های جابه‌جایی پایدار و سازگار با محیط‌زیست مهیا شود.
انجمن آمریکایی مقامات ایالتی بزرگراه‌ها و حمل‌ونقل	۲۰۱۰	هدف زیست‌پذیری، استفاده از سرمایه‌گذاری در بخش حمل‌ونقل برای بهبود استانداردهای زندگی، محیط‌زیست و کیفیت زندگی برای همه اجتماعات، اعم از روستا، حومه و شهر است.
انجمن ملی پارک‌ها و اوقات فراغت آمریکا	۲۰۱۰	زیست‌پذیری بیانگر فرصت‌هایی است که برای همه اجتماعات محلی، با مقادیر مختلف وجود دارد و آن‌ها را به مکان‌های بهتری برای کار، زندگی و رشد خانواده تبدیل می‌کند.
انجمن آمریکایی افراد بازنشسته	۲۰۰۵	اجتماع زیست‌پذیر، مسکن مناسب، خدمات و حمایت‌های اجتماعی و گزینه‌های حمل‌ونقل کافی، آموزش و تنوع فرهنگی را فراهم می‌کند. این شرایط در مجموع، استقلال فردی و مشارکت مدنی و اجتماعی ساکنان را تأمین می‌کند.
روت و بنه‌وون	۱۹۹۵	اصطلاح زیست‌پذیر بیانگر درجه تأمین ملزومات یک جامعه بر مبنای نیازها و ظرفیت‌های افراد آن جامعه است. یک جامعه زیر زیست‌پذیر به نیازهای افراد آن جامعه، بی‌اعتناست و احترام نمی‌گذارد.

Source: Khorasani & Rezvani, 2013: 93

در سال‌های اخیر تعداد مطالعات در مورد زیست‌پذیری بالا رفته و بیشتر به دلیل ارزیابی شهرهای مختلف جهان از نظر میزان زیست‌پذیری بوده است. این اندازه‌گیری به طور معمول به عنوان یک ابزار برای رتبه‌بندی شهرها از نظر زیست‌پذیری در نظر گرفته می‌شود (Tan Khee, 2014: 11). اما این مبحث در داخل عمر چندانی ندارد و تحقیقات چندانی پیرامون آن صورت نگرفته است. در زیر به چند نمونه تحقیقات داخلی و خارجی انجام گرفته شده، در این زمینه در جدول (۲) اشاره می‌شود.

1. American Association of State Highway and Transportation Officials (AASHTO)
2. National Recreation and Parks Association

جدول ۲. گزیده‌ای از پژوهش‌های داخلی و خارجی در مورد زیست‌پذیری شهری

بیان‌کننده	مکان	عنوان	هدف	نتیجه
Al-Thani et al. 2019	دوحه	پایداری و زیست‌پذیری شهری: تحلیلی از شکل شهری دوحه و استراتژی‌های احتمالی تخفیف	بررسی متروپولیتن دوحه، پایتخت قطر ۸۰٪ جمعیت قطر در آن ساکن هستند، نه پایدار هستند و نه در بسیاری از شاخص‌های زیست‌پذیری شهر رتبه بالایی دارند	پس از بررسی دیدگاه ساکنان در مورد بهبود محله و تغییر در حالت‌های حمل‌ونقل، و همچنین تمایل آنها به تغییر عادت‌های خود را به نفع نسل‌های مشترک و آینده نشان می‌دهد.
Okulicz-Kozaryn, & Valente, 2019	شهرهای اروپا	قابلیت زندگی و رفاه ذهنی در سراسر شهرهای اروپا	بررسی ارتباط زیست‌پذیری و ارتباط ذهنی رضایت‌پذیری	رفاه ذهنی رضایت در شهرهای شمالی بالاتر است ولی شهرهای کوچک‌تر از نظر زیست‌پذیری و نمره بالاتری دارند؛ بنابراین تئوری جامعه‌شناسی شهری بیماری شهری را در نظر می‌گیرند در حالی که با تئوری اقتصادی شهری پیروزی شهر مغایرت دارد
Li & Weng, 2007	ایندیاناپولیس آمریکا	اندازه‌گیری کیفیت زندگی در شهر ایندیاناپولیس با تلفیق داده‌های سرشماری و سنجش از راه دور	ارزیابی کیفیت زندگی با تلفیق داده‌های سرشماری و سنجش از راه دور	نتایج حاکی از ارتباط معنادار میان متغیرهای اجتماعی اقتصادی با متغیرهای محیطی است.
Lloyd et al, 2016.	استرالیا	«زیست‌پذیری» کجاست؟ کاوش در جامعه، تعامل اجتماعی و انسجام اجتماعی در تغییر محیط‌های شهری	«اجتماعی» بررسی محدودیت‌های ذاتی یک هدف کاربردی از قابلیت زندگی که معمولاً زیربنای سیاست‌های دولت است	نتیجه بررسی اینکه چگونه ابعاد اجتماعی زیست‌پذیری، مرتبط با جامعه، تعامل اجتماعی و انسجام اجتماعی، چالش‌های منحصر به فردی را برای سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان شهری و توسعه دهندگان ایجاد می‌کند.
Galibaf et al, 2011	تهران	کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: محله یافت‌آباد)	بررسی شاخص‌های مرتبط با کیفیت زندگی از دید شهروندان محله یافت آباد شهر تهران	نتیجه بررسی عدم مطلوبیت وضعیت کیفیت زندگی در زمینه‌های محیطی، اقتصادی و اجتماعی از دید جامعه نمونه در منطقه مورد مطالعه که تنها وضعیت حمل‌ونقل و ارتباطات در حد متوسطی ارزیابی شده است.
Ahadnejad and Najafi, 2014	زنجان	مدیریت شهری و کیفیت زندگی محلات اسکان غیررسمی و برنامه‌ریزی شده (نمونه موردی: محلات اسلام‌آباد، ترانس و کارمندان شهر زنجان)	بررسی عملکرد مدیریت شهری و کیفیت زندگی محلات اسکان غیررسمی (اسلام‌آباد و ترانس) و برنامه‌ریزی شده	نتیجه پژوهش بررسی و مقایسه تراکم‌های جمعیتی، ابعاد قطعات مسکونی، سرنه‌ها با استانداردها در این محلات نشانگر سطح متفاوت کیفیت زندگی است.
Ziyari et al, 2019	بندر دیلم	ارزیابی و تحلیل ابعاد و مؤلفه‌های زیست‌پذیری شهرهای کوچک در راستای توسعه پایدار (نمونه موردی: بندر دیلم)	بررسی زیست‌پذیری در ابعاد مختلف در بندر دیلم	نتایج به دست آمده نشان داد که شهر بندر دیلم از لحاظ شاخص اقتصادی به سبب موقعیت بندریش نسبتاً زیست‌پذیر است. اما بعد اجتماعی به دلیل کمبود و ضعف در کیفیت شاخص‌ها جز در شاخص امنیت و همبستگی اجتماعی مطلوبیت به چشم نمی‌خورد.
Akbari et al, 2018	شیراز	ارزیابی وضعیت زیست‌پذیری مناطق کلان‌شهر شیراز از منظر شهروندان	هدف سنجش متغیرهای مؤثر بر رضایت‌مندی شهروندان از وضعیت عوامل زیست‌پذیری کلان‌شهر شیراز	نتایج نشان داد که میزان رضایت‌مندی شهروندان از وضعیت زیست‌پذیری در حد مطلوبی قرار ندارد و مناطق یک و دو با سطح رضایت بالا و متوسط، بهترین مناطق از نظر زیست‌پذیری می‌باشند.
Barandak 2019	اصفهان	تحلیل شاخص‌های عملکرد زیستی مناطق شهری اصفهان در تحقق پایداری	ارزیابی کارایی برخی از شاخص‌های عملکرد زیستی مناطق شهری اصفهان	در مدل CCR-O، تنها مناطق شهری ۴ و ۹ دارای کارایی کامل و منطقه ۵ دارای کارایی قابل قبول است. هم‌چنین، در روش BCC-O، مناطق ۲، ۱۲ و ۱۳ شهری به مناطق کارآیی موجود در مدل CCR-O اضافه شدند و مناطق ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۰، ۱۱ و ۱۴ دارای کارایی قابل قبول می‌باشند.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی - پیمایشی و از لحاظ هدف کاربردی می‌باشد. برای گردآوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. در روش کتابخانه‌ای با مطالعه تحقیقات و نظریات مرتبط با زیست‌پذیری در بعد اجتماعی - فرهنگی و شاخص‌های متعدد به کار رفته در تحقیقات در ارتباط با زیست‌پذیری استخراج شده است و با استفاده از روش دلفی به تعیین ابعاد و شاخص‌های متناسب با محدوده مورد بررسی پرداخته شده است. نحوه انتخاب شاخص‌ها بدین صورت بوده است که ابتدا مسئله تحقیق برای شرکت‌کنندگان در پیل دلفی تعریف گردید. در این بخش با استفاده از تکنیک دلفی و در ۳ مرحله گردش اطلاعاتی، مهمترین ابعاد و شاخص‌های سازگار با زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی به عنوان شاخص‌های بومی برای مناطق پانزده‌گانه شهری اصفهان توسط اعضاء دلفی شناسایی گردید. داوطلبان مشارکت در این پیل از متخصصین حوزه فرهنگی - اجتماعی و شهرسازی بودند. تعداد اعضای پیل ۲۵ نفر بودند که در پیل دلفی شرکت داده شدند سرانجام، در مرحله آخر به

یکسان‌سازی شاخص‌ها و حذف موارد تکراری پرداخته شد. سرلوحه کار دلفی محرمانگی است. ولی از ویژگی‌های اعضای پنل دلفی می‌توان بدین موارد اشاره کرد که مدرک تحصیلی مورد نیاز برای شرکت دادن در پنل، دکتری یا کارشناسی ارشد بوده است؛ و اعضا از بین افرادی انتخاب شده‌اند که در حوزه موضوع مورد بررسی دارای تخصص بوده‌اند؛ زیرا به منظور دستیابی به نتایج بهتر، تخصص پاسخگویان در زمینه مورد مطالعه بسیار مهم و ضروری می‌نماید. در جدول (۳) ابعاد و شاخص‌های مورد استفاده در تحقیق آورده شده است.

جدول ۳. شاخص‌های مورد استفاده در پژوهش

بعد	شاخص	بعد	شاخص
زیست‌پذیری	در کوچه‌های تاریک و بسیار خلوت	زیست‌پذیری	اجرای پروژه‌های عمرانی و خدماتی در محله و شهر
	در خیابان‌های شلوغ و مملو از ازدحام شهر		در اداره و تصمیم‌گیری امور محله و شهر
	پیاده‌روهای طولانی و بدون سکنه و مغازه		در حفظ پارک‌ها و فضای سبز محله و شهر
	پارک‌های شهری		برگزاری مراسم‌ها و گروه‌های فرهنگی و مذهبی
	حاشیه ساختمان‌های نیمه‌کاره و رها شده و متروک		مشارکت در انجمن‌ها و مؤسسات خیریه
	حاشیه بزرگراه‌ها		مشارکت در شوراهای و مشورت به آن‌ها
	پل‌های هوایی و عابر پیاده		مشارکت در انجمن اولیا و مربیان مدرسه
	محله		مشارکت در گروه‌های صنفی
	مراکز خرید		مشارکت در انجمن‌ها و احزاب سیاسی
	در طول شبانه‌روز تا چه حد احساس امنیت می‌کنید؟		مشارکت در گروه‌های علمی و هنری
زیست‌پذیری	خانواده شما به چه میزان قادر به پرداخت هزینه‌های ضروری زندگی خود است؟	زیست‌پذیری	مشارکت در گروه‌های ورزشی
	مخارج مسکن (آب، برق و اجاره)		مشارکت با خانواده و دستان و آشنایان
	خوراک و پوشاک		مشارکت با همسایگان و اهالی محل
	حمل و نقل		مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس، شورای شهر
	بهداشتی و درمانی		به صداقت و راست‌گویی کارکنان پلیس اعتماد دارم.
	سایر هزینه‌های معمول (بیمه و...)		به انصاف کارکنان پلیس در تعامل با شهروندان بدون توجه به جنسیت، روابط قومی و قبیله‌ای و پایگاه اقتصادی ارباب‌رجوع اعتماد دارم.
	در هر ماه تا چه قدر به پوشش هزینه‌های زندگی و پرداخت تمام صورت حساب‌هایتان هستید؟		به تخصص و تعهد کارکنان پلیس در انجام وظایف محول اعتماد دارم.
	آسانی ارتباط شهروندان با اعضای شورا و مسئولین شهرداری		به انتقادپذیری کارکنان پلیس اعتماد دارم.
	حضور شهروندان در جلسات علنی شورا		به برخورد احترام‌آمیز کارکنان پلیس با شهروندان اعتماد دارم.
	استفاده شورای شهر و شهرداری از نخبگان		به شجاعت و چالاکی کارکنان پلیس در مقابل متهمین و مجرمین اعتماد دارم.
صداقت و اعتماد به شهرداری و شورای شهر	به قانونمندی پلیس در اجرای قوانین و مقررات اعتماد دارم.		
زیست‌پذیری	تلاش شورای شهر برای حل نیازها و نارسایی‌های اقتصادی و اجتماعی شهر	زیست‌پذیری	به سازماندهی، تجهیز، آماده‌سازی و دانش و تخصص نهاد پلیس اعتماد دارم.
	اطلاع‌رسانی شورای شهر و شهرداری در خصوص مسائل مختلف شهری		به تلاش و جدیت پلیس در ایجاد نظم و امنیت و تأمین آسایش عمومی اعتماد دارم.
	انتقادپذیری مسئولین شورای شهر و شهرداری		

در این پژوهش برای ترکیب داده‌های پرسش‌نامه از روش ترکیب داده‌های کیفی^۱ و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، تحلیل واریانس یک‌طرفه^۲ و آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر^۳ در نرم‌افزار SPSS صورت پذیرفت. برای ترسیم نقشه‌ها نیز برای نشان دادن زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی مناطق از نرم‌افزار ArcGis استفاده شده است. جامعه آماری ساکنین مناطق ۱۵ گانه شهرداری اصفهان می‌باشد که جمع کل جمعیت شهر اصفهان براساس آخرین سرشماری رسمی سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۹۷۲۶۶۲ نفر می‌باشد که براساس فرمول کوکران ۳۸۴ حجم نمونه می‌شود ولی با توجه به جمعیت متغییر مناطق و همچنین پس از محاسبه تعداد نمونه در هر منطقه، برخی از مناطق حجم نمونه آنها بسیار کم می‌شود تعداد نمونه ۶۸۲ برآورد گردید که تعداد نمونه‌ها در هر منطقه به شرح جدول (۴) خواهد بود.

1. Qualitative
2. ANOVA
3. Repeated Measures Analysis

جدول ۴. نحوه تعیین حجم نمونه در مناطق مختلف شهر اصفهان

منطقه	جمعیت	وزن	نمونه تقریبی	نمونه کل
منطقه ۱	۷۹۳۰۴	۰/۰۴۰۲	۲۷/۴۱۷۴	۲۸
منطقه ۲	۷۰۰۲۹	۰/۰۳۵۵	۲۴/۲۱۰۸	۲۵
منطقه ۳	۱۱۰۴۴۸	۰/۰۵۵۹۹	۳۸/۱۸۴۷	۳۸
منطقه ۴	۱۳۵۳۳۸	۰/۰۶۸۶۱	۴۶/۷۸۹۸	۴۷
منطقه ۵	۱۴۸۵۰۵	۰/۰۷۵۲۸	۵۱/۳۴۲	۵۱
منطقه ۶	۱۱۲۳۲۵	۰/۰۵۶۸۹	۳۸/۷۹۹۱	۳۹
منطقه ۷	۱۷۳۰۵۶	۰/۰۸۷۷۳	۵۹/۸۲۹۹	۶۰
منطقه ۸	۲۴۰۳۲۹	۰/۱۲۱۷۸	۸۳/۰۵۳۳	۸۳
منطقه ۹	۷۵۵۴۹	۰/۰۳۸۳	۲۶/۱۱۹۲	۲۶
منطقه ۱۰	۲۰۶۹۰۲	۰/۱۰۴۸۸	۷۱/۵۳۱۳	۷۲
منطقه ۱۱	۵۸۷۷۷	۰/۰۲۹۸	۲۰/۳۲۰۷	۲۰
منطقه ۱۲	۱۳۸۶۲۲	۰/۰۷۰۲۷	۴۷/۹۲۵۲	۴۸
منطقه ۱۳	۱۳۵۵۱۰	۰/۰۶۸۶۹	۴۶/۸۴۹۳	۴۷
منطقه ۱۴	۱۶۴۲۸۱	۰/۰۸۳۲۸	۵۶/۷۹۶۲	۵۶
منطقه ۱۵	۱۲۳۸۸۷	۰/۰۶۲۸	۴۲/۸۳۰۹	۴۲
مجموع	۱۹۷۲۶۶۲	۱	۶۸۲	۶۸۲

Source: Isfahan Statistical Year Book, 2020

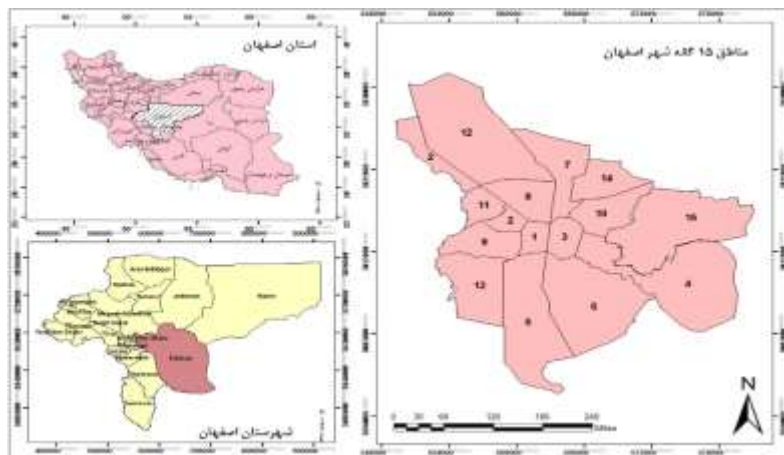
همچنین جهت تعیین پایایی گویه‌های طرح شده از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است و برای این منظور ۳۵ پرسش‌نامه تکمیل و پیش‌آزمون گردید. طبق این آزمون ضریب بیش از ۰/۷ محاسبه گردید که نشان می‌دهد پایایی ابزار تحقیق (پرسش‌نامه) مطلوب است. (جدول ۵)

جدول ۵. ضریب آلفای کرونباخ برای هر یک از شاخص‌ها

شاخص	ضریب پایایی
میزان امنیت حس شده	۰/۷۵۳
رضایت از هزینه‌های زندگی	۰/۸۸۰
اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری	۰/۸۲۷
میزان مشارکت اجتماعی	۰/۷۵۸
اعتماد به پلیس	۰/۸۹۴
کل (اجتماعی - فرهنگی)	۰/۸۴۶

قلمرو جغرافیایی پژوهش

استان اصفهان در قلب ایران و مرکز این استان شهر اصفهان و ششمین استان پهناور و سومین استان پر جمعیت ایران می‌باشد. این استان با مساحتی برابر با حدود ۱۰۶۷۸۶ کیلومترمربع بین ۳۰ درجه و ۴۳ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲۷ دقیقه عرض شمالی خط استوا و ۴۹ درجه و ۳۶ دقیقه تا ۵۵ درجه و ۳۱ دقیقه طول شرقی نصف‌النهار گرینویچ، واقع شده است (Heidari Pour, 2019). شهر اصفهان با طول جغرافیایی ۵۱ درجه و ۳۹ دقیقه و ۴۰ ثانیه شرقی و عرض جغرافیایی ۳۲ درجه و ۳۸ دقیقه و ۳۰ ثانیه شمالی در مرکز این استان بعد از تهران و مشهد، سومین کلان‌شهر بزرگ ایران محسوب می‌گردد. محدوده شهری آن به پانزده منطقه شهری تقسیم می‌شود. در تقسیم‌بندی مناطق شهری اصفهان، رودخانه زاینده‌رود شهر را به نیمه‌ی شمالی و جنوبی تقسیم نموده است. نیمه‌ی جنوبی شامل سه منطقه ۵، ۶ و ۱۳ می‌باشد و دوازده منطقه دیگر در نیمه‌ی شمالی شهر واقع شده‌اند و در خارج از محدوده شهری نیز از غرب به سمت خمینی‌شهر و نجف‌آباد، از جنوب کوه صفه و سپاهان‌شهر، از سمت شمال به شاهین‌شهر و از شرق نیز به منطقه بیابانی منتهی می‌شود (Isfahan Statistical Year Book, 2020).

شکل ۱. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

یافته‌های تحقیق شامل دو دسته یافته‌های توصیفی و تحلیلی است. در ابتدا ویژگی‌های توصیفی پرسش‌نامه را از لحاظ جنس، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات و در قسمت دوم به تشریح وضعیت پاسخگویی به سؤالات اصلی از نظر پاسخگویان پرداخته می‌شود. بررسی وضعیت جنسی پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که ۵۴ درصد را مردان و ۴۶ درصد را زنان تشکیل می‌دهند همچنین از لحاظ تأهل نیز ۶۴ درصد متأهل و ۳۶ درصد را مجرد تشکیل داده است. وضعیت بررسی وضعیت تحصیلی پاسخ‌دهندگان نیز مورد بررسی قرار گرفت و مشخص گردید که ۴۶ درصد را افراد دارای دیپلم و زیر دیپلم، ۱۶ درصد را افراد دارای فوق دیپلم، ۲۶ درصد را افراد دارای لیسانس، ۶ درصد را افراد دارای کارشناسی ارشد و ۱ درصد افراد با مدرک دکتری تشکیل داده است. در ادامه نتایج این بخش از پژوهش تشریح می‌شود.

وضعیت شاخص‌های زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی

برای تحلیل یافته‌های پژوهش از آزمون تی تک نمونه‌ای در محیط نرم‌افزار Spss استفاده شده است. این آزمون دارای فرض به شرح زیر است:

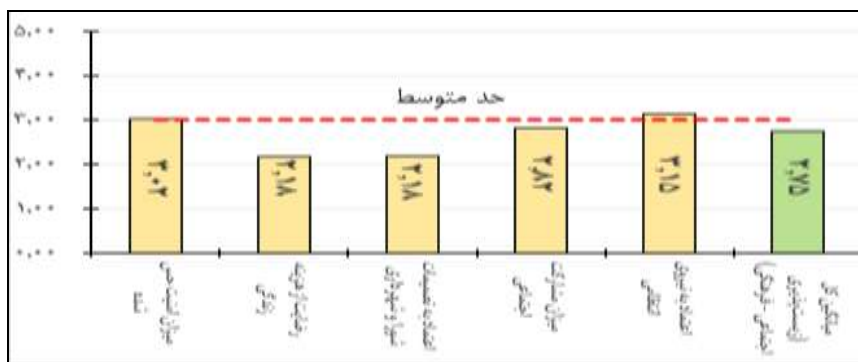
فرض صفر: وضعیت شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی برابر با حد متوسط (۳) است.

بر اساس پرسش‌نامه تنظیم شده، نمرات بین ۱ تا ۵ می‌باشد بنابراین مقدار آزمون را برابر ۳ که میزان متوسط است، در نظر گرفته‌ایم. اگر میانگین شاخص‌ها بیشتر از ۳ باشد نشان دهنده تأثیر بیشتر و میانگین کمتر از ۳ نشان دهنده تأثیر کمتر است. با توجه به جدول (۶) که از نرم‌افزار SPSS خروجی گرفته شده است، باید مقدار Sig و یا سطح معنی‌داری تفسیر شود. در این زمینه باید گفت که اگر مقدار سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ فرض صفر را می‌پذیریم. به این معنا که توزیع داده‌ها برابر با حد متوسط است. در مقابل در صورتی که مقدار Sig کمتر از ۰/۰۵ شود فرض صفر رد می‌شود.

جدول ۶. تحلیل وضعیت ابعاد زیست‌پذیری (اجتماعی - فرهنگی) مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با آزمون تی تک نمونه‌ای

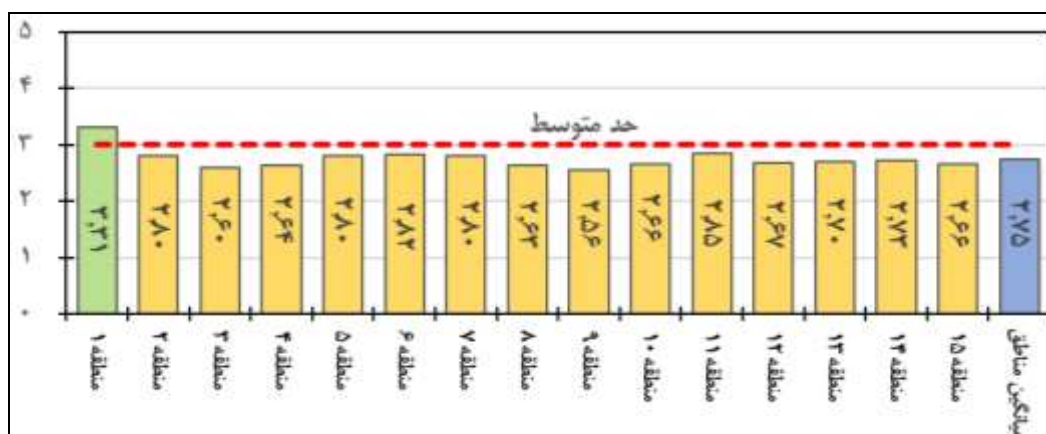
عامل	t	میانگین	انحراف معیار	درجه آزادی	Sig	اختلاف میانگین	
						پایین‌ترین	سطح اطمینان ۹۵٪ بالاترین
میزان امنیت حس شده	۱/۹۸۴	۳/۰۳۵۷	۰/۶۰۳۳۱	۶۸۱	۰/۰۴۸	۰/۰۴۵۷۵	۰/۰۰۰۵
رضایت از هزینه زندگی	-۲۵/۰۶۰	۲/۱۸۰۱	۰/۸۶۴۸۶	۶۸۱	۰/۰۰۰	۰/۰۸۲۹۹۱	۰/۰۸۹۴۹
اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری	-۳۱/۰۹۰	۲/۱۸۴۰	۰/۷۱۰۶۷	۶۸۱	۰/۰۰۰	۰/۰۸۴۶۰۴	۰/۰۸۹۹۵
میزان مشارکت اجتماعی	-۸/۴۷۸	۲/۸۱۷۲	۰/۶۲۴۵۶	۶۸۱	۰/۰۰۰	۰/۰۲۰۲۷۶	۰/۰۲۴۹۷
اعتماد به پلیس	۵/۰۴۳	۳/۱۴۹۰	۰/۸۵۹۶۴	۶۸۱	۰/۰۰۰	۰/۱۶۶۰۱	۰/۱۰۱۴
کل (زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی)	-۱۷/۲۴۰	۲/۷۵۱۵	۰/۴۰۶۷۱	۶۸۱	۰/۰۰۰	۰/۰۲۶۸۴۸	۰/۰۲۹۹۱

مطابق با جدول (۶) نتایج این آزمون نشان می‌دهد شاخص میزان امنیت حس شده دارای مقدار احتمال کمتر از ۰/۰۵ است لذا فرض صفر مبنی بر وضعیت شاخص امنیت رد می‌شود. با توجه به مقدار آماره t و مثبت بودن آن، مشخص است که مقدار شاخص امنیت در این نمونه بزرگ‌تر از عدد ۳ است و با توجه به میانگین نمونه‌ای برابر ۳/۰۴ است. مقدار انحراف معیار در این شاخص‌ها مقدار کم و مناسبی گزارش شده است. در رابطه شاخص اعتماد به پلیس نیز با توجه به مثبت بودن مقدار آماره t نیز مشخص است بزرگ‌تر از عدد ۳ می‌باشد ولی در بقیه شاخص‌ها مقدار t منفی و نمونه‌ها کمتر از ۳ می‌باشد. بررسی وضعیت شاخص‌های زیست‌پذیری در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان با استفاده از آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق ۱۵ گانه از دیدگاه ساکنان، وضعیتی پایین‌تر از حد متوسط دارد. از آنجاکه پرسش‌نامه بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت تهیه شده بود، در این آزمون عدد ۳ حد میانگین در نظر گرفته شده است. طبق نتایج، وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان در شاخص میزان امنیت حس شده برابر با (۳/۰۲)، در شاخص رضایت از هزینه زندگی برابر با (۲/۱۸)، در شاخص اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری برابر با (۲/۱۸)، در شاخص میزان مشارکت اجتماعی برابر با (۲/۸۲) و در شاخص میزان اعتماد به پلیس برابر با (۳/۱۵) بدست آمده است (شکل ۲) که نشان می‌دهد به غیر از شاخص‌های میزان امنیت حس شده و اعتماد به پلیس بقیه شاخص‌ها عددی کمتر از حد متوسط (عدد ۳) می‌باشد.

شکل ۲. امتیاز به دست آمده از آزمون t برای سنجش وضعیت شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی زیست‌پذیری در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان

در سنجش وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان، از بین ۱۵ منطقه، تنها منطقه یک با عدد (۳/۳۱) میانگینی بالاتر از حد متوسط عدد ۳ داشته است. با توجه به اینکه مقادیر به دست آمده برای این منطقه بسیار نزدیک به حد متوسط تست (عدد ۳) حاصل شده است، وضعیت زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی این منطقه با استفاده از آزمون t در سطح متوسط قرار داده می‌شود.

شکل ۳. میانگین پاسخگویی به وضعیت زیست‌پذیری شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان

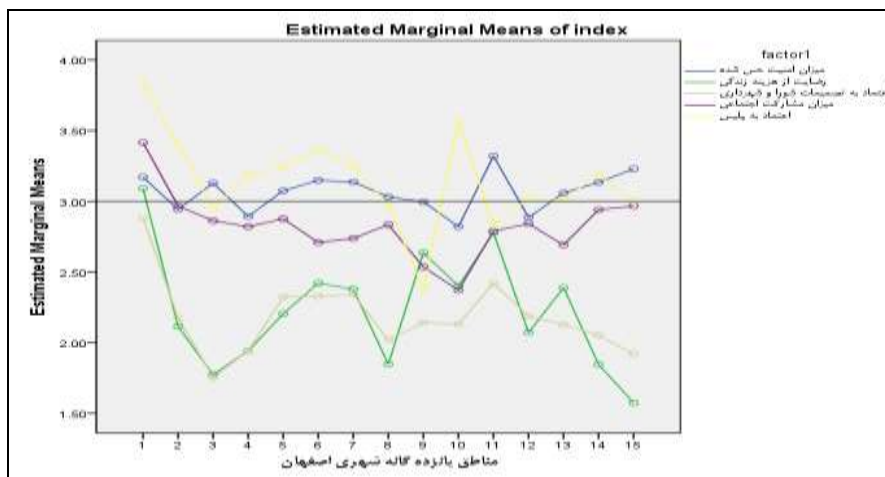
همان‌طور که در شکل (۳) مشخص است، تنها منطقه یک می‌باشد که دارای وضعیت بالاتر از حد متوسط می‌باشد و بقیه مناطق پایین‌تر از حد متوسط که دارای وضعیت مناسبی نمی‌باشد. نتایج این آزمون نمونه‌ای نشان می‌دهد که شاخص کل

(زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی) با میانگین ۲/۷۵ و با توجه به مقدار آماره t و منفی بودن آن مشخص است که مقدار شاخص کل (زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی) در این نمونه کوچکتر از عدد ۳ است که نشان دهنده این می‌باشد که شاخص کل پایین‌تر از حد متوسط است. در این پژوهش هدف بررسی تأثیر پنج شاخص زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در ۱۵ منطقه شهری شهر اصفهان مورد بررسی قرار می‌گیرد. بدین منظور از روش آنالیز اندازه‌های مکرر و از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است که با توجه میانگین نشان داده شده جهت بررسی تفاوت معنادار در جامعه از آزمون تحلیل واریانس استفاده می‌شود که نتایج در جدول (۶) آورده شده است.

جدول ۷. تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر برای بررسی تفاوت شاخص‌ها

منابع	جمع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
شاخص‌ها	۶۲۷/۱۳	۴	۱۵۶/۷۸	۳۴۲/۲۸	۰/۰۰۰۱

همچنان که در جدول بالا مشاهده می‌شود نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر جهت سنجش تفاوت‌ها، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخ‌دهی این شاخص‌ها را در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان میزان شاخص‌ها، دارای اختلاف معناداری است. بر همین اساس با توجه به نمودار زیر نشان می‌دهد که شاخص‌های میزان امنیت حس شده و اعتماد به پلیس در بیشتر مناطق بالاتر از حد میانگین بوده است ولی در بقیه شاخص‌ها چون رضایت از هزینه زندگی، اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری و میزان مشارکت اجتماعی پایین‌تر از حد میانگین می‌باشد.

شکل ۴. میانگین هر یک از شاخص‌ها به تفکیک مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان

آزمون تحلیل واریانس به منظور بررسی معنی‌دار بودن تفاوت میانگین نمره نظرات نمونه زمانی که بیش از دو گروه وجود داشته باشد استفاده می‌گردد. به عبارت دیگر برای آزمون برابری بیش از دو میانگین می‌توان از تحلیل واریانس یا ANOVA استفاده نمود. پس از آزمون آنالیز واریانس و در صورت معنادار بودن اختلاف میانگین‌ها از آزمون‌های تعقیبی توکی^۱ استفاده می‌شود تا تفاوت میانگین هر یک از گروه‌ها به طور دقیق مشخص شود.

جدول ۸. تحلیل واریانس یک‌طرفه برای مقایسه میانگین زیست‌پذیری و شاخص‌های آن

متغیر	منابع	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	Sig	F
میزان امنیت حس شده	بین گروه	۱۱/۳۱	۱۴	۰/۸۰	۲/۲۸	۰/۰۰۵
	درون گروهی	۲۳۵/۷۴	۶۶۷	۰/۳۵		
	کل	۲۴۷	۶۸۱	-		
رضایت از هزینه زندگی	بین گروه	۸۵/۹	۱۴	۶/۱۴	۹/۶	۰/۰۰۰۱
	درون گروهی	۴۲۳/۴	۶۶۷	۰/۶۳		
	کل	۵۰۹/۳	۶۸۱	-		
اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری	بین گروه	۳۳/۶۸	۱۴	۲/۴	۵/۱۷	۰/۰۰۰۱

1. Tukey

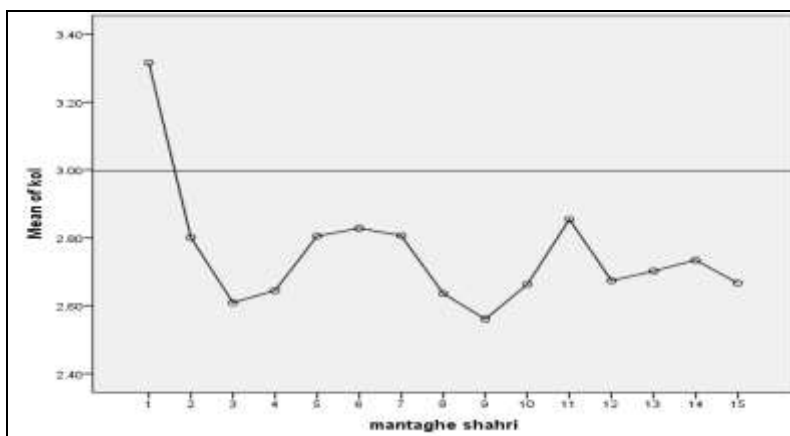
		۰/۴۶	۶۶۷	۳۱۰/۲۵۵	درون گروهی	
		-	۶۸۱	۳۴۳/۹۳	کل	
		۲/۱۷	۱۴	۳۰/۴۱	بین گروه	
۰/۰۰۰۱	۶/۱۵	۰/۳۵	۶۶۷	۲۳۵/۲۳	درون گروهی	میزان مشارکت اجتماعی
		-	۶۸۱	۲۶۵/۶۴	کل	
		۳/۸۱	۱۴	۵۳/۳۸	بین گروه	
۰/۰۰۰۱	۵/۶	۰/۶۷	۶۶۷	۴۴۹/۸۵	درون گروهی	اعتماد به پلیس
		-	۶۸۱	۵۰۲/۲	کل	
		۱	۱۴	۱۴/۱۲	بین گروه	
۰/۰۰۰۱	۶/۸	۰/۱۴	۶۶۷	۹۸/۵	درون گروهی	کل (زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی)
		-	۶۸۱	۱۱۲/۶۴	کل	

همچنان که در جدول (۷) مشاهده می‌شود نتایج آزمون تحلیل ANOVA جهت سنجش شاخص میزان امنیت حس شده، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این شاخص را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان شاخص میزان امنیت حس شده در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. همچنین در رابطه با شاخص رضایت از هزینه زندگی، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این مؤلفه را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان شاخص رضایت از هزینه زندگی در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. در رابطه با شاخص اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری همچنان که در جدول بالا مشاهده می‌شود، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این شاخص را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان شاخص اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. در رابطه با شاخص میزان مشارکت اجتماعی همچنان که در جدول بالا مشاهده می‌شود نتایج آزمون تحلیل ANOVA جهت سنجش شاخص میزان مشارکت اجتماعی، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این شاخص را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان شاخص میزان مشارکت اجتماعی در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. همچنین در رابطه با شاخص رضایت از هزینه زندگی، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این شاخص را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان شاخص اعتماد به پلیس در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. به صورت کلی یعنی در بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی همچنان که در جدول بالا مشاهده می‌شود نتایج آزمون تحلیل ANOVA جهت سنجش بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، معناداری تفاوت میانگین‌های پاسخدهی این مؤلفه را در نمونه‌های مورد مطالعه اثبات می‌کند ($Sig < 0/05$)؛ بنابراین با ۹۵ درصد اطمینان بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق مورد مطالعه، دارای اختلاف معناداری است. در نتیجه برای تعیین اینکه بین میانگین کدامیک از سطوح پاسخدهی متغیر، اختلاف معنادار وجود دارد از آزمون‌های تعقیبی Tukey استفاده شد و نتایج آن در جدول زیر آورده شد.

جدول ۹. گروه‌بندی هر یک از مناطق با توجه به بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی

میانگین	گروه ۵	گروه ۴	گروه ۳	گروه ۲	گروه ۱
۲/۵۶	-	-	-	-	منطقه ۹
۲/۶۰	-	-	-	منطقه ۳	منطقه ۳
۲/۶۳	-	-	منطقه ۸	منطقه ۸	منطقه ۸
۲/۶۴	-	-	منطقه ۴	منطقه ۴	منطقه ۴
۲/۶۶۱	-	منطقه ۱۰	منطقه ۱۰	منطقه ۱۰	منطقه ۱۰
۲/۶۶۳	-	منطقه ۱۵	منطقه ۱۵	منطقه ۱۵	منطقه ۱۵
۲/۶۷	-	منطقه ۱۲	منطقه ۱۲	منطقه ۱۲	منطقه ۱۲
۲/۷۲	-	منطقه ۱۳	منطقه ۱۳	منطقه ۱۳	منطقه ۱۳
۲/۷۳	-	منطقه ۱۴	منطقه ۱۴	منطقه ۱۴	منطقه ۱۴
۲/۸۰۱	-	منطقه ۲	منطقه ۲	منطقه ۲	-
۲/۸۰۵	-	منطقه ۵	منطقه ۵	منطقه ۵	-
۲/۸۰۶	-	منطقه ۷	منطقه ۷	منطقه ۷	-
۲/۸۲	-	منطقه ۶	منطقه ۶	-	-
۲/۸۵	-	منطقه ۱۱	-	-	-
۳/۳۱	منطقه ۱	-	-	-	-

در نتیجه این آزمون گروه‌بندی نمونه‌های مورد مطالعه، در جدول بالا نمایش داده شده است. در تفسیر نتایج جدول بالا می‌توان بیان کرد که بین میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی هر گروه اختلاف معناداری وجود ندارد در حال اینکه بین میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی بین گروه‌های مختلف تفاوت معناداری وجود دارد ($Sig < 0/05$). همچنین با توجه به میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، منطقه ۹ کمترین میانگین در این معیار را داشته و منطقه ۱ دارای بالاترین میانگین بوده است و تفاوت بالایی نسبت به دیگر مناطق دارد.

شکل ۵. میانگین بعد زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی به تفکیک مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان

نتیجه‌گیری

زیست‌پذیری به عنوان رویکردی در راستای دستیابی به توسعه پایدار شهری و مجموعه‌ای از ویژگی‌هایی که محیط شهر را به مکانی جذاب برای زندگی تبدیل می‌کند. این ویژگی‌ها می‌تواند به ویژگی‌های قابل لمس (دسترسی به زیرساخت‌های مناسب شهری) و ویژگی‌های غیر قابل لمس (حس مکان، هویت محلی و غیره) تقسیم شود. در واقع زیست‌پذیری به رفاه اقتصادی، اجتماعی، زیستی و کالبدی کمک می‌کند و سبب توسعه فردی همه ساکنان یک شهر یا منطقه می‌شود و اصول کلیدی آن مشتمل بر عدالت، کرامت، دسترسی، صمیمیت، مشارکت و توانمندسازی است. در این میان مسائل مرتبط با زیست‌پذیری در کشورهای جنوب به دلیل نرخ رشد شتابان جمعیت کلان‌شهری به صورت حادث‌تری بروز نموده است. بر این اساس نگارندگان با هدف سنجش زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی مناطق شهر اصفهان را از دیدگاه شهروندان مورد سنجش قرار داده‌اند، که می‌تواند اطلاعاتی مناسب برای شناسایی مناطق دارای مسئله، دلایل نارضایتی ساکنان، اولویت‌های ساکنان برای زندگی بهتر و نیز کاربری سیاست‌ها و طرح‌های مرتبط با منطقه و شهر برای ساکنان فراهم آورد؛ تفاوت این پژوهش با سایر پژوهش‌های صورت گرفته در این زمینه، این می‌باشد که در بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته از شاخص‌های تکراری و همچنین ثابت استفاده شده است. نکته دیگر اینکه در دیگر پژوهش‌ها کلیه ابعاد (اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی - کالبدی و زیست‌محیطی) مورد سنجش قرار می‌گیرد که در نوع خود هم فرصت است و هم تهدید، به این دلیل که نقطه تمرکز برای توجه و سرمایه‌گذاری برای بهبود وضعیت به خوبی مشخص نخواهد شد. همچنین این نکته را نیز باید مد نظر قرار داد که شاخص‌های مورد استفاده در این پژوهش از روش دلفی با نظر متخصصین می‌باشد و شاخص‌هایی انتخاب شده‌اند که اثرگذاری زیادی شهرداری اصفهان در آن خواهد داشت پس می‌تواند راهکارهای نتیجه بخش‌تر نیز ارائه گردد. همچنین با واقعیت موجود در مناطق شهری اصفهان نیز همخوانی بالایی دارد. لذا بر این اساس اهتمام اساسی این تحقیق سنجش و ارزیابی زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان بوده است که بدین منظور ابتدا شاخص‌های زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مبانی نظری و پیشینه تحقیق و بر مبنای محدوده مورد مطالعه و با استفاده از روش دلفی شناسایی، استخراج و تدوین یافت. در ادامه با تکمیل ۶۸۲ پرسش‌نامه در بین ساکنین مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان، به تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از پرسش‌نامه‌ها پرداخته شد. با توجه به نتایج به دست آمده از دیدگاه ساکنان مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان، زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی در شهر اصفهان پایین‌تر از حد متوسط قرار دارد. امتیاز به دست آمده از آزمون t تک نمونه‌ای با در نظر گرفتن عدد ۳ به عنوان حد متوسط، برابر با

۲/۷۵ به دست آمده است. در بین ۵ شاخص مورد بررسی در زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی، بالاترین میانگین را شاخص اعتماد به پلیس با میانگین ۳/۱۵ و بعد از آن شاخص میزان امنیت حس شده با میانگین ۳/۰۲ بوده است. در بین مناطق نیز بالاترین میانگین را از لحاظ زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی با میانگین ۳/۳۱ منطقه یک بوده است و بقیه مناطق زیر میانگین بوده‌اند. همچنین با توجه به شکل (۴) نشان دهنده این موضوع می‌باشد که در بین مناطق ۱۵ گانه شهری اصفهان دو شاخص اعتماد به تصمیمات شورا و شهرداری و شاخص رضایت از هزینه زندگی دارای پایین‌ترین میانگین را در بین مناطق شهری اصفهان می‌باشد که این موضوع نشان‌دهنده اطلاع‌رسانی و گزارشی دهی به شهروندان در امور فعالیت‌های شهر می‌باشد و همچنین با توجه به مشکلات اقتصادی پیش آمده با توجه به شرایط اقتصادی در ایران، میزان رضایت از هزینه زندگی در مناطق اصفهان پایین‌تر از حد میانگین می‌باشد. با توجه به بررسی صورت گرفته در بین مناطق پایین‌ترین میانگین از لحاظ زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی را منطقه ۹ شهر اصفهان دارا می‌باشد که به غیر از شاخص میزان امنیت حس شده در بقیه شاخص‌ها میانگین بسیار پایینی را دارا می‌باشد که عمده دلیل آن به دلیل وجود بافت روستا شهری این منطقه می‌باشد. در نهایت می‌توان بیان کرد دستیابی به پایداری کامل در سکونتگاه‌های انسانی هیچ‌گاه به طور کامل محقق نخواهد شد. چرا که انسان در هر دوره از حیات خود از گذشته تاکنون، به دنبال آسایش، رفاه، امنیت و پیشرفت بیشتر بوده و خواهد بود. لیکن انسان کنونی در هر مکان جغرافیایی و هر زمانی که حضور داشته، از تلاش برای دستیابی به توسعه پایدار دریغ نکرده است زیست‌پذیری به طور عام و زیست‌پذیری شهری به طور خاص، مفهومی است برآمده از توسعه پایدار که ساکنان شهرها و به خصوص کلان‌شهرها، همواره در پی دستیابی به آن بوده‌اند. چرا که پس از تحولاتی که در پی انقلاب صنعتی و موج گسترده شهرنشینی ایجاد شد، بسیاری از شهرنشینان، زیست‌پذیری سکونتگاه‌های خود را از دست رفته دیدند. هرچند عمر واژه یا "سکونتگاه قابل زیست" زیست‌پذیری به چند دهه بیشتر نمی‌رسد، ولی رسیدن به سکونتگاهی در مفهوم سابقه در اندیشه انسان آغازین داشته است. آسایش، رفاه، امنیت، توسعه و به طور کلی، "سکونتگاه زیست‌پذیر" که انسان در پی آن است، همیشه از دل پیشرفت‌های نوین و زندگی کلان‌شهری حاصل "سکونتگاه زیست‌پذیری" نمی‌شود و با هجوم و خزش شهرها به سمت کلان‌شهر شدن برای فراهم سازی سکونتگاهی زیست‌پذیر، چه بسا نتایج عکس برای شهروندان داشته است همانند آنچه در مناطق ۱۵ گانه شهر اصفهان روی داده است و بسیاری از ساکنان را در دستیابی به حداقل معیارهای زیستن، با معضلات، مسائل و حتی مشکلات غیرقابل حل مواجه ساخته است. به منظور ارتقای زیست‌پذیری اجتماعی - فرهنگی کلان‌شهر اصفهان با توجه به شاخص‌های بررسی شده و نتایج به‌دست آمده از تحلیل داده‌ها پیشنهادهای زیر بیان می‌شود:

- ارائه گزارش سالانه از طرف شهرداری و شورای شهر از فعالیت‌ها به خصوص میزان بودجه و هزینه‌های جاری اداری و خدماتی مناطق که باعث رضایت عمومی شهروندان شده و اعتماد شهروندان را به مدیریت شهری ایجاد می‌نماید.
- استفاده از نظرسنجی به صورت دوره‌ای از شهروندان برای بررسی نیازهای مردم شهر و انجام اقدام‌های لازم در این زمینه.
- مطالعه در زمینه فضاهای بی‌دفاع شهری در مناطق مختلف و رفع موانع اصلاح آن در جهت افزایش احساس امنیت در مناطق
- ساماندهی تجمع معتادان و افراد شرور به ویژه در ساعات پایانی شب به منظور افزایش امنیت بخصوص در مناطق ۱۲، ۱۰ و ۴
- افزایش مکان‌یابی کیوسک‌های پلیس در جهت افزایش حس امنیت در مناطق که ۱۰، ۱۲ و ۴ به جهت وجود فضاهای زیاد فاقد سکنه
- با توجه به وضعیت ناپایدار اقتصادی بسیاری از خانوارهای مناطق ۱۵، ۳ و ۸ تأمین امنیت شغلی شاغلین، مهم‌ترین اولویت اقتصادی شاغلین خواهد بود که می‌تواند تا حدودی از طریق آموزش، آگاهی‌های لازم و برگزاری دوره‌های مهارت‌افزایی برای شاغلان صورت پذیرد،
- حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و خانگی در قالب سهولت در اعطای وام و تسهیلات به منظور ایجاد شغل و درآمدزایی برای ساکنان مناطق ۱۵ گانه به خصوص مناطق ۸، ۱۴ و ۱۵.
- پیگیری بدهی‌های دولت به حمل‌ونقل عمومی شهر در جهت کاهش باز هزینه‌ای به خانوارها در جهت جابه‌جایی
- نظارت و بررسی در خصوص فعالیت پلیس در منطقه ۹ شهر اصفهان در جهت پایین بودن میانگین اعتماد به پلیس در این منطقه
- با توجه به اینکه میزان مشارکت در مناطق ۱۰ و ۹ با توجه به وجود برخی محلات بسیار ضعیف در این مناطق افزایش مشارکت شهروندان در پروژه‌های شهری به صورت نظرخواهی افزایش یابد.

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از رساله دکتری با موضوع تبیین الگوی مناسب زیست‌پذیری شهری در کلان‌شهر اصفهان بوده که در گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر از آن دفاع شده است.

منابع

- احدنژاد، محسن. نجفی، سعید. (۱۳۹۳). مدیریت شهری و کیفیت زندگی محلات اسکان غیررسمی و برنامه‌ریزی شده؛ نمونه موردی محلات اسلام‌آباد، ترانس و کارمندان شهر زنجان. کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و توسعه پایدار شهری (صص. ۲۳-۴۷)، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، تبریز.
- اکبری، مجید؛ بوستان احمدی؛ وحید، موسوی، سید چمران و حاجی‌پور، نازنین. (۱۳۹۷). ارزیابی وضعیت زیست‌پذیری مناطق کلان‌شهر شیراز از منظر شهروندان. برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، ۱۰ (۳۷)، ۱۵۴-۱۲۴.
- برندک، فرهاد. (۱۳۹۸). تحلیل شاخص‌های عملکرد زیستی مناطق شهری اصفهان در تحقق پایداری. دو فصلنامه علمی- پژوهشی، پژوهش‌های بوم‌شناسی شهری، ۱ (۱۹)، ۳۶-۱۳.
- حاجی‌نژاد، علی؛ رفیعیان، مجتبی و زمانی، حسین. (۱۳۹۰). بررسی و رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر میزان رضایت‌مندی شهروندان از کیفیت محیط زندگی (مطالعه موردی: مقایسه بافت قدیم و جدید شهر شیراز). پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، ۱۷ (۴۳)، ۱۴۳-۱۲۹.
- حیدری پور، اسفندیار. (۱۳۹۸). تدوین مدل برنامه‌ریزی شهر خلاق صنایع دستی اصفهان با استفاده از مدل مفهومی. نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، ۱۲ (۱)، ۷۹۶-۷۸۷.
- خراسانی، محمدامین؛ رضوانی، محمدرضا؛ مطیعی لنگرودی، سید حسن و رفیعیان، مجتبی. (۱۳۹۲). سنجش و ارزیابی زیست‌پذیری روستاهای پیرامون شهری (مطالعه موردی: شهرستان ورامین). فصلنامه پژوهش‌های روستایی، ۳ (۴)، ۱۰۴-۷۹.
- خستو، مریم و سعیدی رضوانی، نوید. (۱۳۸۹). عوامل مؤثر بر سرزندگی فضاهای شهری، خلق یک فضای شهری سرزنده با تکیه بر مفهوم "مرکز خرید پیاده". هویت شهر، ۴ (۶)، ۷۴-۶۳.
- زیاری، کرامت الله و جانبان‌نژاد، حسین. (۱۳۹۱). اصول و معیارهای شهر سالم. فصلنامه اطلاعات جغرافیایی (سپهر)، ۲۱ (۸۲)، ۵۶-۵۰.
- زیاری، کرامت الله؛ حاتمی، احمد؛ مصباحی، سحر و عاشوری، حسن. (۱۳۹۸). ارزیابی و تحلیل ابعاد و مؤلفه‌های زیست‌پذیری شهرهای کوچک در راستای توسعه پایدار (نمونه موردی: بندر دیلم). فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۹ (۴)، ۵۸۶.
- سلیمانی مهرنجاتی، محمد؛ تولایی، سیمین؛ رفیعیان، مجتبی و خزاعی نژاد، فروغ. (۱۳۹۵). زیست‌پذیری شهری: مفهوم، اصول، ابعاد و شاخص‌ها. پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، ۱ (۴)، ۵۰-۲۷.
- شهرداری اصفهان. (۱۳۹۹). آمارنامه شهر اصفهان ۱۳۹۸، معاونت برنامه‌ریزی و توسعه سرمایه انسانی، اداره آمار.
- قالیباف، محمداقبر؛ روستایی، مجتبی؛ رمضان‌زاده لسبویی، مهدی و طاهری، محمدرضا. (۱۳۹۰). ارزیابی کیفیت زندگی شهری (مطالعه موردی: محله یافت‌آباد). نشریه جغرافیا، ۹ (۳۱)، ۵۳-۳۳.
- مراذپور، نبی؛ حاتمی‌نژاد، حسین و محمدی، نازنین. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر ایجاد پارکلت بر پیاده‌مداری شهروندان (مطالعه موردی: خیابان ولی عصر شهر تهران). پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، ۵۰ (۴)، ۱۰۱۰-۹۹۳.
- Ahmed, Nora Osama. & El-Halafawy, Amr Mostafa. & Ahmed Mohamed, Amin. (2019) *A Critical Review of Urban Livability*, European Journal of Sustainable Development, Vol.8, No.1, pp.165-182.
- Al-Thani, S. K., Amato, A., Koç, M., & Al-Ghamdi, S. G. (2019). *Urban sustainability and livability: An analysis of Doha's urban-form and possible mitigation strategies*. Sustainability, 11(3), 786.
- Cities Index, World Review of Science, Technology and Sust. Development, Vol. 11, No. 2, 2014.
- Giap, T., et al. (2014). *A New APProach to Measuring the Liveability of Cities: The Global Liveable Cities Index*, World Review of Science, Technology and Sust, Development, Vol. 11, No. 2, PP. 176-196.
- Lau Leby, J. & Hashim, A.H. (2010). *Liveability dimensions and attributes: their relative importance in the eyes of neighbourhood residents*. Journal of construction in developing countries, 15 (1), 67-91.
- Leby, L.J., & Hashim, A.H. (2010). Liveability dimensions and attributes: their relative importance in the eyes of neighbourhood residents. *Journal of construction in developing countries*, 15(1). 67-91.
- Lee, T. (2014). *Evaluating Cultural Vitality in US Metropolitan Statistical Areas: Implications for Cultural Planning*. Lincoln, USA: Nebraska Univ.

- Lloyd, K., Fullagar, S., & Reid, S. (2016). Where is the 'social' in constructions of 'liveability'? Exploring community, social interaction and social cohesion in changing urban environments. *Urban Policy and Research*, 34(4), 343-355.
- Lynch, K. (1961). *Image of the city*. Cambridge ma: mit press
- Lynch, K. (1981). *Good city form*. Cambridge ma: mit press.
- National Association of regional councils. (2010). *The livable communities A et*, available: www.narc.com principles and performance outcomes. *Journal of environmental management*, 91(3), 754-766.
- Norris, T., & Pittman, M. (2000). *The health community's movement and coalition for healthier cities and communities*. Public Health Reports, 115, 118-124.
- Okulicz-Kozaryn, A., & Valente, R. R. (2019). Livability and subjective well-being across European cities. *Applied Research in Quality of Life*, 14(1), 197-220.
- Shaharudin, I. Abdul, S., Abdul Hadi, H., & Ahmad Fariz, M. (2008). *Spatial urban metabolism for livable city*. Blueprints for Sustainable Infrastructure Conference, 9-12 December 2008 Auckland, New Zealand.
- Stanborough, M. (2011). The Link between: Culture and Sustainability in Municipal Planning. *Cult Loc Governance*, 3(1-2), 95-100.
- Tan Khee Giap. (2014). *A new approach to measuring the liveability of cities: the Global Liveable*.
- Vanzerr, M., & Seskin, S. (2011). Recommendations Memo #2 Livability and Quality of Life Indicators, Memorandum.
- Veenhoven, R., & Ouweneel, P. (1995). *livability of the welfare state: appreciation – of – life and length, of life in nations varying in state*, welfare effort, social indicators Research
- Voicu, Ş., & Dragomir, A. (2016). *Cultural Vitality in Romania Cities*. Bucharest, The National Institute for Cultural Research and Training (INCFRC).
- Wong, Alan T L. (2018). *Sustainable development (urban transport and mobility) - "sharpening the saw" in shaping liveable cities towards quality of life experiences*, 10th Malaysian Road Conference & Exhibition 2018, IOP Publishing.

How to cite this article:

Zahedi Yeganeh, A., Shams, M., & Khademolhoseyni, A. (2023). Analysis of Urban Viability in Isfahan Metropolis with Emphasis on Socio-Cultural Indicators. *Journal of Studies of Human Settlements Planning*, 17(4), 933-946.

ارجا به این مقاله:

زاهدی یگانه، امیر؛ شمس، مجید و خادم‌الحسینی، احمد. (۱۴۰۱). تحلیل زیست‌پذیری شهری در کلان‌شهر اصفهان با تأکید بر شاخص‌های اجتماعی - فرهنگی. فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۷(۴)، ۹۳۳-۹۴۶.